

Notitie : Quickscan flora en fauna 'Hof Noord' te Bergeijk

Datum : 26 januari 2018
Opdrachtgever : Gemeente Bergeijk
Projectnummer : 211x09555
Opgesteld door : ir. M.J.I.C. van de Schoot
Interne controle: : ing. M. Koen

Voor alle ruimtelijke ontwikkelingen geldt dat deze in overeenstemming met de nationale natuurwetgeving en het provinciale natuurbeleid moeten worden uitgevoerd. In het kader van een bestemmingsplanwijziging ten behoeve van de ontwikkeling van woningbouw (appartementen) en een commerciële functie (supermarkt), is door middel van een verkennend flora- en faunaonderzoek (quickscan) een beoordeling gemaakt van de mogelijke effecten die het plan kan hebben op beschermde natuurwaarden. Hierdoor wordt duidelijk of het plan in overeenstemming is met de natuurwetgeving.

De bescherming van de natuur is per 1 januari 2017 in Nederland vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb). Deze wet vormt voor wat betreft soortenbescherming en gebiedsbescherming een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Omtrent houtopstanden is de voormalige nationale Boswet eveneens in de Wet natuurbescherming opgenomen. Daarnaast vindt beleidsmatige gebiedsbescherming plaats door middel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), de voormalige Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Werkwijze quickscan flora en fauna

In de quickscan zijn de gevolgen van de ruimtelijke ingreep afgezet tegen de aanwezige natuurwaarden vanuit de Wet Natuurbescherming en planologisch beschermde natuurwaarden. Deze werkwijze vloeit voort uit de brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen' van het Ministerie van Economische Zaken van december 2016.

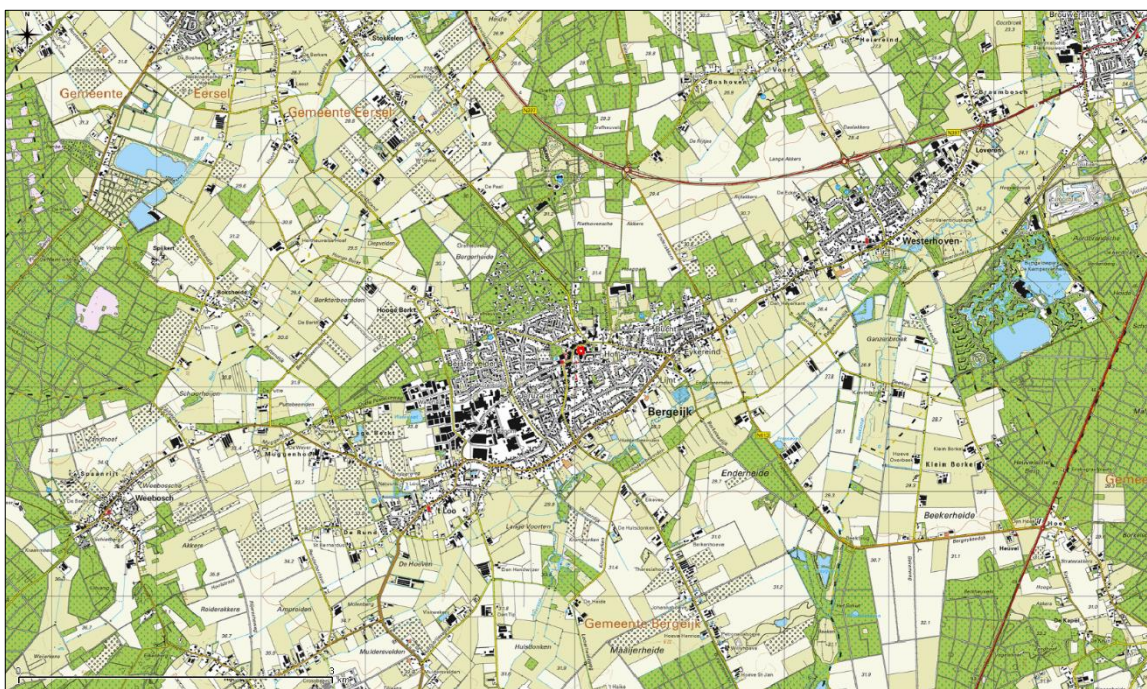
Om een beeld te krijgen van de natuurwaarden is op 19 januari 2018 van circa 15:00 tot 16:00 door een ecooloog van BRO¹ een verkennend veldbezoek gebracht aan het plangebied en de directe omgeving hiervan. De weersomstandigheden waren: gedeeltelijk bewolkt en circa 5 graden met een windsnelheid van 3 Bft. Tijdens het veldbezoek is gelet op de potentiële aanwezigheid van beschermde soorten op basis van het aanwezige habitat en nest/verblijfsmogelijkheden. Daarnaast is aan de hand van verspreidingsatlassen, andere standaardwerken en op basis van 'expert judgement' nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten er voor kunnen komen binnen en nabij het plangebied en zijn omtrent gebiedsbescherming gegevens van de provincie Noord-Brabant geraadpleegd. Actuele

¹ BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EZ genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek.

verspreidingsgegevens van flora en fauna zijn uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) opgevraagd middels de quickscanhulp. Aan de hand van het verkennende onderzoek is vervolgens beoordeeld welke beschermde soorten daadwerkelijk voor (kunnen) komen binnen het plangebied en is er vervolgens een inschatting gemaakt van de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op beschermde natuurwaarden.

Beschrijving van het plangebied

Het plangebied is gelegen in het centrum van Bergeijk, een dorp circa 15 kilometer ten zuidoosten van Eindhoven. Het betreft woningen tussen de winkelstraat Het Hof en het Sterrepad. In figuur 1 is de topografische ligging van het plangebied weergegeven.

Figuur 1. Topografische kaart ligging van het plangebied (1:25.000)

Huidige situatie

Het plangebied bestaat momenteel uit tweelaags rijwoningen met appartementen. Het betreft de volgende adressen: Het Hof 38 – 52, 94 – 116 en Sterrepad 29-35.

In figuur 2 is een luchtfoto van het plangebied en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 10 geven een impressie van het plangebied, middels foto's die zijn genomen tijdens het verkennende veldbezoek.

Toekomstige situatie

Oprachtgever is voornemens binnen het plangebied een supermarkt van circa 1.600 m² te realiseren, met hierboven maximaal 30 appartementen. Hiervoor dienen de huidige woningen gesloopt te worden en dient het plangebied geheel bouwrijp gemaakt te worden.

Figuur 2. Luchtfoto van het plangebied en de directe omgeving

Figuur 3. Noordelijke rij woningen

Figuur 4. Rij woningen in zuidwesten plangebied

Figuur 5. Woningen in zuidoosten plangebied

Figuur 6. Plaats achter woningen noordzijde

Figuur 7. Achterzijde woningen in zuidoosten plangebied

Figuur 8. Achterzijde woningen in noorden plangebied

Figuur 9. Open stootvoegen in woningen

Figuur 10. Opening achter dakgoot

Figuur 11. Toekomstige situatie plangebied

Toetsing gebiedsbescherming

Wettelijke gebiedsbescherming

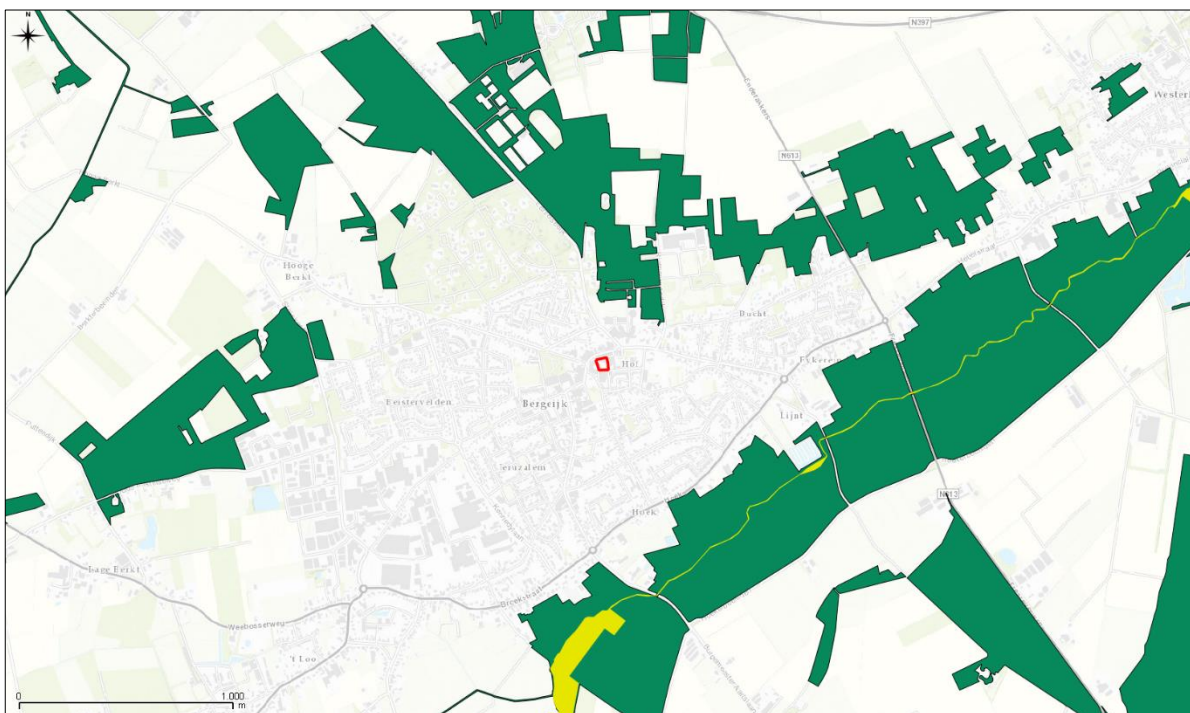
De Wet natuurbescherming, heeft voor wat betreft gebiedsbescherming, betrekking op de Europees beschermde Natura 2000-gebieden. De Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden worden in Nederland gecombineerd als Natura 2000-gebieden aangewezen. Als er naar aanleiding van projecten, plannen en activiteiten mogelijk significante effecten optreden, dienen deze vooraf in kaart gebracht en beoordeeld te worden. Projecten, plannen en activiteiten die mogelijk een negatief effect hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied zijn vergunningsplichtig.

Het plangebied is niet gelegen binnen de grenzen van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000-gebied. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied, "Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux", bevindt zich op circa 1 kilometer afstand ten zuidoosten van het projectgebied (zie figuur 12). Indien er sprake zou zijn van een effect, betreft dit een extern effect, zoals toename van geluid, licht of depositie van stikstof. Mede gezien de afstand tot het plangebied zijn externe effecten als licht en geluid uitgesloten. De externe effecten van stikstof zijn reeds getoetst door Adviesburo Windmill in rapportnummer WND487-0001-NDEP-v1. Hieruit is middels een AERIUS-berekening gebleken dat de toename van stikstofdepositie in de beoogde situatie zelfs in het uiterste geval <0,05 mol/ha/jaar bedraagt. De toename van stikstofdepositie kan daarmee als verwaarloosbaar worden beschouwd. Het uitvoeren van een passende beoordeling is niet aan de orde. Vervolgonderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming, onderdeel Natura 2000, wordt dan ook niet noodzakelijk geacht.

Gebiedsbescherming vanuit provinciaal beleid

Conform artikel 1.12 van de Wet natuurbescherming dragen gedeputeerde staten in hun provincie zorg voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, genaamd 'Natuurnetwerk Nederland'. Zij wijzen daartoe in hun provincie gebieden aan die tot dit netwerk behoren. Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS)) is een samenhangend netwerk van bestaande en te ontwikkelen natuurgebieden. De planologische begrenzing en beschermingsregimes van het Natuurnetwerk loopt via het traject van de provinciale ruimtelijke structuurvisies en verordeningen. Het netwerk wordt gevormd door kerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en ecologische verbindingzones met als doel natuurgebieden beter met elkaar en met het omringende agrarisch gebied te verbinden. Activiteiten in deze gebieden zijn alleen toegestaan als ze geen negatieve effecten hebben op de wezenlijke kenmerken of waarden of als deze kunnen worden tegengegaan met mitigerende maatregelen.

Het plangebied is niet gelegen binnen het Natuurnetwerk Nederland (zie figuur 12). Het dichtstbijzijnde onderdeel van het NNN ligt ongeveer 250 meter ten noordoosten van het plangebied. Gezien de aard van de voorgenomen plannen zullen de wezenlijke kenmerken en waarden van de huidige staat van het NNN niet worden aangetast. Vervolgonderzoek in het kader van het NNN wordt dan ook niet noodzakelijk geacht.

Figuur 12. Ligging Natuurnetwerk Nederland (groen) en Natura 2000-gebieden (geel) ten opzichte van perceel plangebied (rood omlijnd)

Toetsing beschermde houtopstanden

De bescherming van houtopstanden, conform de Wet natuurbescherming, heeft betrekking op alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van minimaal tien are of een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gelegen buiten de bebouwde kom. Wanneer houtopstanden worden geveld, niet vallende onder artikel 4.1 van de Wet natuurbescherming, geldt een meldingsplicht bij Gedeputeerde Staten van desbetreffende provincie (artikel 4.2 Wnb). Indien er geen bezwaar is om de houtopstanden te kappen, verplicht artikel 4.2 van de Wet natuurbescherming om binnen 3 jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand op dezelfde grond houtopstanden opnieuw aan te planten. Er geldt een algehele vrijstelling van de herplantplicht voor houtopstanden die gekapt worden in het kader van natuurbeheer en natuurbehoud.

Aangezien het plangebied zich binnen de bebouwde kom bevindt en er geen houtopstand aanwezig is, is toetsing aan het onderdeel houtopstanden conform de Wet natuurbescherming bij dit plan niet aan de orde.

Toetsing soortenbescherming

De Wet natuurbescherming heeft, voor wat betreft soortenbescherming, betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, een aantal vissen, libellen en vlinders, enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten en een aantal vaatplanten. Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die niet onder de aangewezen bescherming vallen, of die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt de zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 1.10 Wnb). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend.

Vanaf 1 januari 2017 moet, onder de Wet natuurbescherming, bij ruimtelijke ontwikkelingen naast de zorgplicht ook rekening gehouden worden met juridisch zwaarder beschermde soorten vanuit nationaal en Europees oogpunt. Beschermde soorten vanuit nationaal oogpunt betreffen soorten uit 'bijlage A en B' van de Wet natuurbescherming. Beschermde soorten vanuit Europees oogpunt betreffen soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, de soorten uit Bijlage 1 en 2 Verdrag van Bern, en Bijlage 1 verdrag van Bonn, en alle in Europa inheemse vogels (Vogelrichtlijn).

Op de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' van het Ministerie van LNV (augustus 2009) wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën vogelnesten. Van de meeste vogelsoorten zijn de nesten uitsluitend beschermd wanneer deze tijdens de broed- en nestperiode in gebruik zijn. Het gaat om soorten die jaarlijks nieuwe nesten maken. Van een aantal soorten roofvogels en uilen, koloniebroeders en gebouw bewonende vogelsoorten ('categorie 1-4 soorten') zijn de nesten en de functionele leefomgeving jaarrond beschermend. Ten slotte is er een categorie nesten van vogelsoorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als die broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen ('categorie 5-soorten'). Vooralsnog is het uitgangspunt dat deze indeling gehandhaafd blijft, totdat de provincies deze hebben aangepast en vastgesteld.

Korte uiteenzetting van provinciale vrijstellingen en beleidsregels die relevant zijn voor de soortenbescherming.

Komen soorten van de hierboven genoemde beschermingsregimes voor, dan is de eerste vraag of de voorgenomen activiteit effecten heeft op de beschermde soorten. Treden er effecten op, dan dient er gekeken te worden of er (provinciale) vrijstelling verleend kan worden (al dan niet door te werken volgens een goedgekeurde gedragscode), of dat er een alternatieve oplossing mogelijk is waardoor er geen negatief effect kan plaatsvinden. Indien dit niet mogelijk is, zal ontheffing aangevraagd moeten worden op basis van een geldig wettelijk belang, waarbij de gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten niet in het geding komt. De ontheffing kan dan onder voorwaarden worden verleend.

Vogels

De daken van de te slopen woningen bieden potentiële nestgelegenheid aan de huismus en gierzwaluw. Ruimtes onder de dakpannen zijn bij kieren onder overhangende dakpannen en via gaten onder/naast de dakgoot te betreden (figuur 10). Onder de daken van de te slopen woningen kunnen zich één of meerdere nesten bevinden. Voor de huismus bevindt zich in de directe omgeving

zeer weinig geschikt groen, wat essentieel is voor deze soort. De aanwezigheid is op basis van dit veldbezoek echter niet geheel uit te sluiten. Verder is het dak van de woningen geschikt als nestlocatie voor soorten zonder jaarrond beschermde nesten als spreeuw en zwarte roodstaart. In de opgaande beplanting in de tuinen bevinden zich geen (potentiele) jaarrond beschermde nesten van vogels als sperwer en ransuil aanwezig. In de achtertuinen kan wel een soort als merel, winterkoning, roodborst, koolmees en houtduif tot broeden komen.

Toetsing

Bij sloop van de woning bestaat de kans dat er één of meerdere nesten van de huismus en gierzwaluw verloren gaan. Nesten van de huismus en gierzwaluw zijn jaarrond beschermd. Voor aanvang van de sloop dient duidelijk te zijn of zich onder het dak van de woning nesten van de huismus of gierzwaluw bevinden. Op basis van de nader te verkrijgen informatie kan worden bepaald of er bij uitvoering van de sloop sprake is van overtreding. Bij de aanwezigheid van een of meerdere nesten zal door het treffen van maatregelen, zoals 1. het aanbieden van tijdelijke nestkasten, 2. aanplant van voldoende dichte struiken, 3. slopen buiten de gevoelige periode en 4. het geschikt maken van de nieuwbouw, de functionaliteit van de nesten behouden moeten blijven en schade aan individuen moeten worden voorkomen. Daarnaast dient voor het verwijderen van de huidige nestplaats officieel een ontheffing te worden aangevraagd bij de Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN). Door het behoud van de functionaliteit en zorgvuldig te handelen, zal de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie huismussen en gierzwaluwen door de voorgenomen sloop en nieuwbouw zeker niet in het geding komen.

Bij de uitvoeringsfase van de voorgenomen plannen kan er ook verstoring van broedende vogels plaatsvinden waarvan het nest niet jaarrond is beschermd. Voor de betreffende soorten als geldt dat, indien de werkzaamheden ter plaatse van beplanting en/of de sloop buiten het broedseizoen worden uitgevoerd, er redelijkerwijs geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot broedvogels zoals merel, winterkoning, roodborst, heggemus, houtduif etc. In de Wet natuurbescherming wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen. Bij twijfel omtrent de aanwezigheid van een broedgeval, kan middels een controle hieromtrent zekerheid worden verkregen. De voorgenomen plannen zullen geen afname van essentieel broedhabitat veroorzaken van een dergelijke vogelsoort, inbreuk op de gunstige staat van instandhouding van lokale populaties is dan ook uitgesloten.

Vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens van de Zoogdierverseniging is het plangebied gelegen in een deel van Nederland waar de volgende vleermuissoorten kunnen voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, bosvleermuis, franjestaart, grijze grootoorvleermuis, ingekorven vleermuis, meervleermuis en watervleermuis.

Geschikte ruimtes in de woningen zijn door vleermuizen te betreden door open stootvoegen, kieren onder gevelpannen en onder/naast de dakgoten. Hierdoor zijn de woningen geschikt voor zomer-, paar-, kraam-, en winterverblijven van bijvoorbeeld gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Er is geen sprake van het aantasten van (essentieel) foerageergebied en/of vliegroutes. Het te kappen opgaand groen is geen onderdeel van een lijnvorming element, en er is voldoende alternatief foerageergebied aanwezig in de directe omgeving.

Toetsing

In de te slopen woningen binnen het plangebied kunnen vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Verblijfplaatsen van alle soorten vleermuizen zijn jaarrond beschermd. Voor de sloop dient tijdig duidelijk te zijn, middels nader onderzoek, of de huidige bebouwing een verblijfsfunctie voor een vleermuissoort. Op basis van de nader te verkrijgen informatie kan worden bepaald of er bij uitvoering van de sloop sprake is van overtreding. Bij aanwezigheid van een verblijfplaats dient, naast het treffen van diverse maatregelen, een ontheffing te worden aangevraagd bij de Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN), via de provincie Noord-Brabant, voor het verstoren, vernielen en/of beschadigen van een vaste rust- en verplaatsplaats. Door het behoud van de functionaliteit en zorgvuldig te handelen, zal de gunstige staat van instandhouding van een lokale populatie van de betreffende vleermuisensoort door de voorgenomen plannen niet in het geding komen.

Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied vormt weinig geschikt habitat voor grondgebonden zoogdieren. Soorten als egel en huisspitsmuis kunnen in het plangebied worden waargenomen. Door de aanwezigheid van voldoende alternatief foerageergebied betreft de ontwikkeling geen afname van essentieel foerageergebied voor deze soorten. Daarbij geldt voor al deze soorten een provinciale vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. In het kader van de zorgplicht is het echter wel noodzakelijk om tijdens de werkzaamheden voldoende zorg te dragen voor (incidenteel) aanwezige individuen, met name een relatief trage soort als de egel die onder dichte beplanting verscholen kan zitten. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. Dieren moeten de gelegenheid krijgen om het werkgebied zelfstandig en veilig te kunnen verlaten. Indien noodzakelijk dienen soorten zorgvuldig te worden verplaatst naar buiten het werkgebied.

Volgens de verspreidingsgegevens komen in de omgeving van het plangebied ook de niet vrijgestelde soorten wezel, bunzing en steenmarter voor. Het plangebied biedt, wegens de lage hoeveelheid groen, weinig geschikt habitat voor wezel en bunzing, en de aanwezigheid van deze soorten is dan ook redelijkerwijs uitgesloten. Daarnaast is nader veldonderzoek is voor wezel en bunzing niet van toepassing aangezien het plangebied kleiner is dan 1 hectare en er niet in potentie leefgebied doorsneden wordt (Bouwens, 2017). Ook is het plangebied niet zeer geschikt voor steenmarter. Er zijn geen holen in de grond of in de gebouwen aangetroffen die zouden kunnen dienen als schuil- of nestplaats voor deze soort. In het gebied zijn daarbij geen sporen als uitwerpselen, prooiresten, krabsporen etc. van deze soort aangetroffen. De aanwezigheid van andere strenger beschermde grondgebonden zoogdiersoorten zijn op basis van de verspreidingsgegevens en/of het ontbreken van geschikt habitat eveneens redelijkerwijs uitgesloten.

Toetsing

Met de ontwikkeling binnen het plangebied gaat geen (essentieel) leefgebied van een grondgebonden zoogdiersoort verloren. Inbreuk op de gunstige staat van instandhouding van lokale populaties van soorten is niet aan de orde. In het kader van de zorgplicht is het echter wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor (incidenteel) aanwezige individuen.

Reptielen

Volgens verspreidingsgegevens van RAVON zijn in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend van de levendbarende hagedis en gladde slang. De waarnemingen hebben betrekking op de natuurgebieden in de buurt. Het plangebied zelf en de directe omgeving biedt geen geschikt habitat voor deze soorten. Het voorkomen ervan binnen het plangebied is daarmee dan ook uitgesloten.

Toetsing

Negatieve effecten op reptielen zijn op voorhand uitgesloten.

Amfibieën

In de omgeving van het plangebied zijn algemene soorten bekend als bruine kikker, gewone pad, bastaardkikker en kleine watersalamander. Bij ruimtelijke ontwikkeling geldt voor deze soorten een provinciale vrijstelling. Volgens de verspreidingsgegevens zijn in de omgeving van het plangebied ook de niet vrijgestelde poelkikker, heikikker, vinpootsalamander, alpenwatersalamander en kamsalamander bekend. Het plangebied bevat echter geen oppervlaktewater, ook in de directe omgeving is geen voortplantingswater aanwezig. Daarbij is het plangebied binnen stedelijk gelegen met weinig groen, waardoor de aanwezigheid van amfibieën op voorhand redelijkerwijs is uitgesloten, met uitzondering van een zwervende individuele gewone pad.

Toetsing

De voorgenomen plannen zullen geen afname van geschikt (essentieel) habitat van een amfibieënsoort veroorzaken, inbreuk op de gunstige staat van instandhouding van populaties is dan ook uitgesloten. Bij het onverhoopt aantreffen van een zwervend exemplaar van de gewone pad is de Zorgplicht van toepassing.

Vissen

Vanwege het ontbreken van oppervlaktewater binnen het plangebied kan deze soortgroep buiten beschouwing worden gelaten.

Toetsing

Negatieve effecten op beschermde vissen zijn op voorhand uitgesloten.

Ongewervelde diersoorten

In de ruime omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van gentiaanblauwtje, veldparelmoervlinder, bosbeekjuffer, beekrombout, gewone bronlibel, gevlekte glanslibel en Kempense heidelibel. Al deze soorten stellen echter zeer specifieke eisen aan hun habitat, wat in het plangebied niet aanwezig is. Daarbij biedt het plangebied geen geschikt (voortplantings)habitat voor deze soortgroepen. Aantasting van (deel)populaties van een beschermde libellen- of vlindersoort is met zekerheid niet aan de orde. De aanwezigheid van de overige beschermde ongewervelde soorten, zoals vliegend hert, Europese rivierkreeft en platte schijfhoren, is eveneens uitgesloten. Binnen het plangebied en in de omgeving is hiervoor geen geschikt habitat aanwezig.

Toetsing

Negatieve effecten voor beschermde ongewervelde soorten zijn op voorhand uitgesloten.

Vaatplanten

In de directe omgeving van het plangebied zijn beschermde soorten bekend als grote leeuwenklauw, karthuis anjer, kleine wolfsmelk. Deze soorten stellen echter zeer specifieke eisen aan hun standplaatsen. Gezien het aanwezige biotoop en binnenstedelijke ligging van het plangebied is de aanwezigheid van dergelijk beschermde vaatplanten redelijkerwijs uitgesloten.

Toetsing

Negatieve effecten voor beschermde vaatplanten worden op voorhand uitgesloten.

Conclusie

De voorgenomen herontwikkeling heeft gezien de afstand, de aard van de plannen en/of de uitkomsten van een Aeries-berekening geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden of de wezenlijke waarden en kenmerken van het Natuurnetwerk Brabant. Het onderdeel houtopstanden is bij dit plan niet aan de orde. Gelet op de potentiële ecologische waarden binnen en nabij het plangebied zijn de voorgenomen plannen uitvoerbaar, mits voorafgaand en tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden het bepaalde in de Wet natuurbescherming, onderdeel soorten, in acht te worden genomen.

- Ten aanzien van potentiële verblijfplaatsen van huismus, gierzwaluw en vleermuizen dient vervolgonderzoek uitgevoerd te worden om de functie van de woningen voor deze soorten te achterhalen. Indien in gebruik dient een ontheffing aangevraagd te worden.
- Ten aanzien van broedvogels zonder jaarrond beschermde nesten dient, om overtreding op voorhand te voorkomen, de sloop en verwijderen van opgaand groen buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd, of een controle moet de aanwezigheid van een broedgeval kunnen uitsluiten
- Ten behoeve van binnen het plangebied (incidenteel) aanwezige algemene soorten dient de zorgplicht in acht te worden genomen.

Aanbevelingen

De te slopen gebouwen bieden in de huidige situatie vaste nest- en verblijfsmogelijkheden voor huismus, gierzwaluw en vleermuizen. Met een geringe inspanning, bijvoorbeeld door het aanbrengen van vogelvides, plaatsen van nestkasten of inbouwen van neststenen, het plaatsen of inbouwen van vleermuiskasten en/of de dakranden/spouwmuuren toegankelijk te maken, kan ervoor gezorgd worden dat de nieuwbouw ook kan fungeren als vaste rust- en verblijfplaats voor huismussen, gierzwaluwen en/of vleermuizen. Gelet op het steeds verder verdwijnen van broed- en verblijfsgelegenheid kunnen relatief eenvoudige maatregelen een positief effect hebben op de lokale populatie van een soort. Dit zou aansluiten met het Masterplan Biodiversiteit van de gemeente Bergeijk, opgesteld in 2016.

Vogelbescherming Nederland heeft samen met BAM Utiliteitsbouw een checklist ontwikkeld, waarmee een bouwonderneming zijn projecten en de directe omgeving natuurvriendelijker kan maken. Door middel van het beantwoorden van enkele ja/nee vragen, kunnen eenvoudige maatregelen worden toegepast die goed zijn voor de stadsnatuur en speciaal voor vogels. Deze checklist is voor iedereen gratis te downloaden van de website van Vogelbescherming (www.vogelbescherming.nl/checklist/). Daarnaast is er tevens een brochure beschikbaar omtrent het vleermuisvriendelijk bouwen. Deze brochure is onder andere te vinden op de website van de Zoogdiervereniging (www.zoogdiervereniging.nl/brochure-verschenen-over-vleermuisvriendelijk-bouwen/).

Samenvatting

In onderstaande tabel is samengevat of de voorgenomen ontwikkeling negatieve effecten kan hebben op beschermde soorten en/of gebieden, en wat de eventuele vervolgstappen zijn, zoals soortgericht nader onderzoek of vergunningtrajecten. In de tabel is tevens weergegeven of maatregelen noodzakelijk zijn om overtreding van de Wet natuurbescherming voor bepaalde soortgroepen te voorkomen.

Tabel I. Overzicht (potentiele) aanwezigheid beschermde soorten/gebieden en te nemen vervolgstappen

Soortgroep		Potentieel aanwezig	Sprake van verstoring	Vervolgtraject / maatregelen	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels	Algemeen	Ja	Mogelijk	Plangebied buiten broedseizoen bouwrijp maken of controle vooraf	Globale broedseizoen loopt van maart tot half augustus
	Jaarrond beschermd	Ja	Mogelijk	Vervolgonderzoek naar gebruik van woningen door huismus en gierzwaluw	Bij aanwezigheid is voor de sloop een ontheffing nodig
Vleermuizen	Verblijfplaatsen	Ja	Mogelijk	Vervolgonderzoek naar gebruik van woningen door vleermuizen	Bij aanwezigheid is voor de sloop een ontheffing nodig
	Foerageerhabitat	Nee	Nee	-	-
	Vliegroutes	Nee	Nee	-	-
Grondgebonden zoogdieren		Minimaal	Mogelijk	Zorgplicht	Heeft betrekking op een soort als de egel
Reptielen		Nee	Nee	-	-
Amfibieën		Nee	Zwervend exemplaar niet uitgesloten	Zorgplicht	Heeft betrekking op een soort als de gewone pad
Vissen		Nee	Nee	-	-
Ongewervelden		Nee	Nee	-	-
Vaatplanten		Nee	Nee	-	-

Gebiedsbescherming	Afstand tot gebied	Sprake van aantasting	Vervolgtraject	Bijzonderheden / opmerkingen
Natura 2000	ca. 1 km	Nee	-	AERIUS-berekening uitgevoerd, geen externe versturende factoren
Natuurnetwerk Nederland	ca. 250 m	Nee	-	Wezenlijke ecologische waarde en kenmerken blijven gelijk
Houtopstanden	-	Nee	-	Niet van toepassing

Geraadpleegde bronnen

Algemene Literatuur

- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (red.) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden / European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Dietz C., O. von Helversen & D. Nill 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. De Fontein/Tirion Uitgevers, Utrecht.
- Limpens, H., J. Regelink & R. Koelman 2010. Vleermuizen en planologie. Zoogdierverseniging, Nijmegen.
- Ministerie van Economische Zaken 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3, december 2016. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Algemene websites

- bij12.nl (kennisdocumenten van o.a. huismus, gierzwaluw en diverse vleermuissoorten)
- eis-nederland.nl (soortgegevens ongewervelden)
- floron.nl (soortgegevens planten)
- ravon.nl (soortgegevens amfibieën, reptielen en vissen)
- sovon.nl (soortgegevens vogels)
- synbiosys.alterra.nl/natura2000 (Natura 2000-gebieden)
- verspreidingsatlas.nl/planten (verspreidingsgegevens planten)
- vlinderstichting.nl (soortgegevens vlinders en libellen)
- wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2017-03-01 (wettekst Wet natuurbescherming)
- www.zoogdierverseniging.nl (soortgegevens zoogdieren)

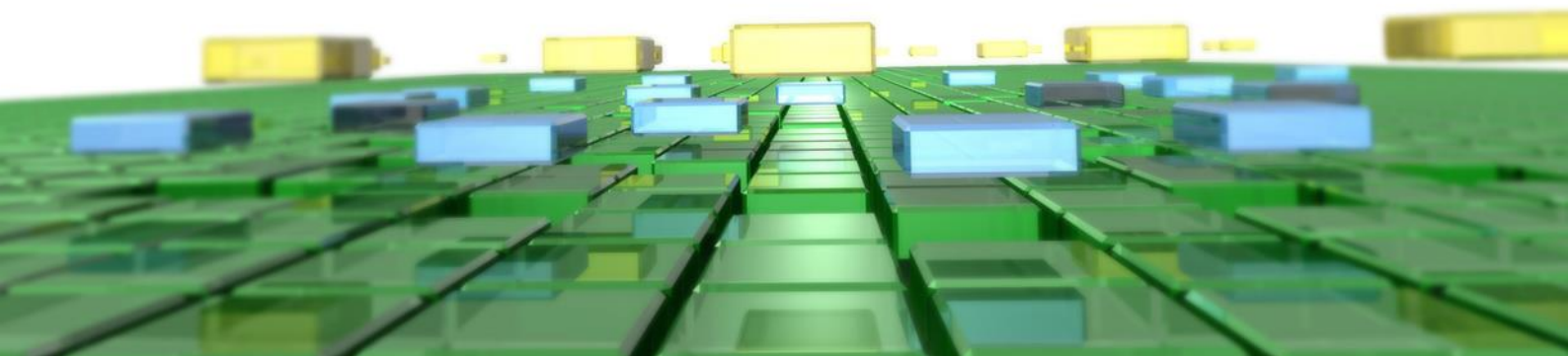
Regionale bronnen

- www.brabant.nl (NNN en beschermde gebieden in Noord-Brabant)
- kaartbank.brabant.nl/viewer/app/Kaartbank (grenzen beschermde gebieden)
- www.dassenwerkgroepbrabant.nl (gegevens das in Noord-Brabant)
- Bouwens, S. 2017. Handreiking Kleine Marters in relatie tot Soortbescherming. Provincie Noord-Brabant
- Ehrisman, J. & Vinken, M. 2016. Masterplan Biodiversiteit gemeente Bergeijk. HAS Hogeschool & BTL Advies, Oisterwijk

Activiteitenplan Wet natuurbescherming *Hof-Noord, Bergeijk*

Gemeente Bergeijk

Eindrapport

Activiteitenplan Wet natuurbescherming *Hof-Noord, Bergeijk*

Gemeente Bergeijk

Eindrapport

Rapportnummer:	211x09555
Datum:	12 oktober 2018
Contactpersoon opdrachtgever:	Dhr. T. Duffhues, Gemeente Bergeijk
Projectteam BRO ¹ :	Marcel Koen, Martijn van de Schoot, Jochem Rietbergen
Bron foto kافت:	BRO, abstract

¹ BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EZ genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek. Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek.

BRO
Hoofdvestiging
Bosscheweg 107
5931 PK Boxtel
T +31 (0) 411 850 400
E info@bro.nl

Inhoudsopgave

pagina

1. INLEIDING	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Wettelijk kader (Wet natuurbescherming)	3
1.3 Leeswijzer	4
2. PROJECTOMSCHRIJVING	6
2.1 Huidige situatie	6
2.2 Voorgenomen werkzaamheden / ingrepen	9
2.3 Planning van de werkzaamheden	9
2.4 Doel van de werkzaamheden	9
3. AANWEZIGHEID BESCHERMDE SOORTEN	10
3.1 Huismussen	10
3.1.1 Onderzoeksinspanning	10
3.1.2 Onderzoeksresultaten	10
3.2 Gierzwaluwen	11
3.2.1 Onderzoeksinspanning	11
3.2.2 Onderzoeksresultaten	12
3.3 Vleermuizen	12
3.3.1 Onderzoeksinspanning	12
3.3.2 Onderzoeksresultaten	14
4. EFFECTENBEOORDELING	16
4.1 Huismus	16
4.2 Gierzwaluw	16
4.3 Gewone dwergvleermuis	16
5. TOETSING AAN HET WET- EN REGELGEVING	17
5.1 Verbodsbepalingen	17
5.2 Wettelijk belang	17
5.3 Alternatieven	18
5.3.1 Locatie	19
5.3.2 Inrichting en werkwijze	19
5.3.3 Planning	19

6. MAATREGELEN	20
6.1 Temporele alternatieve verblijfsvoorzieningen	20
6.2 Permanente alternatieve verblijfsvoorzieningen	21
6.3 Zorgvuldig handelen	22
6.3.1 Ontzien kwetsbare periode	22
6.3.2 Controlerondes	22
6.3.3 Ongeschikt maken huidige verblijfplaatsen	23
6.3.4 Overige soorten	23
6.4 Planning van de maatregelen	23
6.5 Ecologisch(e) werkprotocol en begeleiding	23
 7. STAAT VAN INSTANDHOUDING	 24
 8. BRONNEN	 25
 9. VERKLARENDE WOORDENLIJST	 26

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Opdrachtgever is voornemens een aantal woningen te slopen en hier een supermarkt met hierboven maximaal 30 appartementen te realiseren binnen bestemmingsplan Hof-Noord. Het betreft de woningen aan Hof 38-52 en 94-116, en Sterrepad 29-35.

Tijdens een ecologisch onderzoek (quickscan) in januari 2018 is geconstateerd dat de gebouwen binnen het projectgebied beschikken over potentiële vaste rust- en verblijfplaatsen voor huismus, gierzwaluw en/of vleermuizen. Naar aanleiding hiervan is protocollair onderzoek uitgevoerd met betrekking tot de huismus-, de gierzwaluw, en diverse soorten vleermuizen. Het protocollaire onderzoek is in het seizoen van 2018 uitgevoerd.

Hierbij zijn binnen het plangebied 2 zomerverblijfplaatsen en een paarverblijfplaats aangetroffen. Er zijn geen nestlocaties van huismus dan wel van gierzwaluw aangetroffen.

Bij de sloop van de gebouwen kunnen de aangetroffen verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis niet worden ontzien. Hieromtrent wordt dan ook ontheffing gevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 3.5 lid 2 en 3.5 lid 4 van de Wet natuurbescherming voor zover dit betreft het opzettelijk verstoren; het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen, van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) voor de periode van 1 juni 2018 tot 1 juni 2023. De maximale periode van 5 jaar wordt hierbij aangehouden voor het geval er onvoorziene vertraging/ uitstel optreedt binnen het project.

1.2 Wettelijk kader (Wet natuurbescherming)

De Wet natuurbescherming heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, op een aantal vissen, libellen en vlinders, op enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten (uit de groepen kevers, schelp- en schaaldieren) en op tachtig vaatplanten. Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (artikel 1.11 Wnb). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet naast de zorgplicht ook rekening gehouden worden met de juridisch zwaarder beschermde soorten uit de Habitatrichtlijn (Art 3.5 Wnb) en de Nederlands beschermde soorten (art. 3.10 Wnb), waarbij voor een aantal soorten van deze Nederlandse lijst een provinciale vrijstelling geldt vanuit de Provincie Noord-Brabant.

Verder dient rekening gehouden te worden met de juridisch zwaarder beschermde soorten van de Vogelrichtlijn. Van deze laatste groep is een lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en een lijst met vogels waarbij inventarisatie gewenst is. Komen soorten van de hierboven genoemde beschermingsregimes voor dan is de eerste vraag of de voorgenomen activiteit effecten heeft op de beschermde soorten. Treden er effecten op dan dient er gekeken te worden of er passende maatregelen getroffen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen.

Voor, tijdens en na de werkzaamheden wordt het wettelijke uitgangspunt gehanteerd om negatieve effecten op deze soorten zoveel mogelijk te mitigeren. Vanuit de Wet natuurbescherming zal de (lokale) gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten gegarandeerd moeten worden. Zo zal het functionele leefgebied van de gewone dwergvleermuis, waar (vaste) rust- en verblijfplaatsen en essentiële foerageergebieden en vliegroutes onderdeel van uitmaken, intact moeten blijven. Dit betekent dat mitigerende maatregelen voor deze soorten gerealiseerd zullen zijn, zoveel mogelijk voorafgaand aan de ingreep. Binnen de fasering van de werkzaamheden zal hier specifiek rekening mee worden gehouden door het tijdig uitvoeren van de (mitigerende) maatregelen zoals beschreven in dit Activiteitenplan. Hierdoor wordt het effect verminderd en vindt overtreding van de Wet natuurbescherming alleen plaats op artikel 3.5 inzake verstoring, beschadiging en vernieling van vaste rust- en verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis.

In dit Activiteitenplan wordt omschreven hoe om te gaan met vaste rust- en verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis binnen de betreffende complexen. Daarnaast wordt aangegeven welke mitigerende maatregelen voor de gewone dwergvleermuis en watervleermuis genomen worden, om te voorkomen dat de functionaliteit tijdens de werkzaamheden in het geding komt. Door het Activiteitenplan strikt als mitigatieplan en onderlegger voor het werkprotocol te volgen en de uitvoering van de (mitigerende) maatregelen en de werkzaamheden goed op elkaar af te stemmen, is de kans groot dat de ontheffing verleend wordt. Daarmee zijn in de toekomst geen knelpunten te verwachten met betrekking tot de Wet natuurbescherming.

1.3 Leeswijzer

Dit activiteitenplan dient als bijlage bij de ontheffingsaanvraag voor de werkzaamheden binnen bestemmingsplan Hof-Noord. In de hoofdstukken staan de verplichte onderdelen van een activiteitenplan volgens het formulier "TOELICHTING op aanvraagformulier ontheffing Wet natuurbescherming – bescherming van planten en dieren" van de provincie Noord-Brabant en de Omgevingsdienst Brabant

Noord. Voor de inhoudelijke aspecten in dit activiteitenplan is het, door BIJ12 gepubliceerde, Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus* versie 1.0, juli 2017 aangehouden als leidraad.

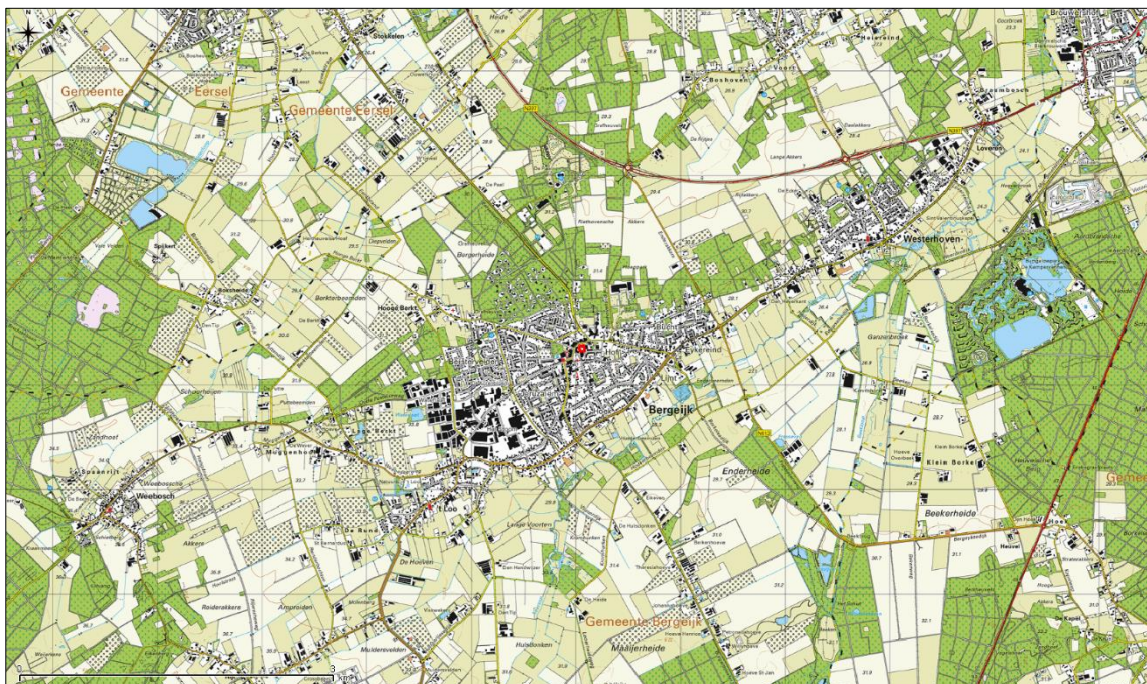
In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving van het project gegeven, waaronder de ligging van de woningen, aard van de werkzaamheden, de planning en het doel van de werkzaamheden. Hoofdstuk 3 behandelt het onderliggende onderzoek naar huismus, gierzwaluw en vleermuizen, en het functionele gebruik door de gewone dwergvleermuis van de betreffende gebouwen. Hoofdstuk 4 geeft de effecten op de gewone dwergvleermuis door de energetische werkzaamheden. Hoofdstuk 5 behandelt de juridische aspecten waaronder de verbodsbepalingen, het wettelijk belang en de afwezigheid van alternatieven. In hoofdstuk 6 volgen de maatregelen om te zorgen dat effecten worden voorkomen, verzacht of gemitigeerd. Hoofdstuk 7 behandelt de gevolgen van de staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis door de werkzaamheden en maatregelen.

De quickscan flora en fauna ten behoeve van de werkzaamheden wordt als separaat document bij dit activiteitenplan meegestuurd. De rapportage van de resultaten van de (protocollaire) veldonderzoeken is in dit verslag verwerkt.

2. PROJECTOMSCHRIJVING

2.1 Huidige situatie

Het plangebied is gelegen in het centrum van Bergeijk, een dorp circa 15 kilometer ten zuidoosten van Eindhoven. Het betreft woningen tussen de winkelstraat Het Hof en het Sterrepad. In figuur 1 is de topografische ligging van het plangebied weergegeven.

Figuur 1. Topografische kaart ligging van het plangebied (1:25.000)

Huidige situatie

Het plangebied bestaat momenteel uit tweelaags rijwoningen met appartementen. Het betreft de volgende adressen: Het Hof 38 – 52, 94 – 116 en Sterrepad 29-35.

In figuur 2 is een luchtfoto van het plangebied en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 10 geven een impressie van het plangebied, middels foto's die zijn genomen tijdens het verkennende veldbezoek.

Figuur 2. Luchtfoto van het plangebied en de directe omgeving

Figuur 3. Noordelijke rij woningen

Figuur 4. Rij woningen in zuidwesten plangebied

Figuur 5. Woningen in zuidoosten plangebied

Figuur 6. Plaats achter woningen noordzijde

Figuur 7. Achterzijde woningen in zuidoosten plangebied

Figuur 8. Achterzijde woningen in noorden plangebied

Figuur 9. Open stootvoegen in woningen

Figuur 10. Opening achter dakgoot

2.2 Voorgenomen werkzaamheden / ingrepen

De huidige woningen worden gesloopt en het plangebied wordt geheel bouwrijp gemaakt. Opdrachtgever is voornemens binnen het plangebied een supermarkt van circa 1.600 m² te realiseren, met hierboven maximaal 30 appartementen.

Figuur 11. Toekomstige situatie plangebied

2.3 Planning van de werkzaamheden

Op zijn vroegst kan 1 juni worden begonnen met de werkzaamheden. Mogelijk wordt dit met enkele maanden uitgesteld.

2.4 Doel van de werkzaamheden

Door de herbestemming van het plangebied vindt er een concentratie van detailhandel plaats. Door de beoogde ontwikkeling zal er een trekker komen aan deze zijde van het centrumgebied, en zal een bijdrage geleverd worden aan het aantrekkelijk maken en houden van het Bergeijkse centrum. Daarnaast wordt op deze manier een herbestemming gevonden voor de te slopen (deels-leegstaande) panden.

3. AANWEZIGHEID BESCHERMDE SOORTEN

3.1 Huismussen

Tijdens de verkennende fase (quickscan) in januari 2018 is geconstateerd dat de gebouwen binnen het plangebied over potentiële vaste rust- en verblijfplaatsen voor de huismus beschikken. Naar aanleiding hiervan heeft er in april-mei 2018 een onderzoeksinspanning plaatsgevonden conform hetgeen is gesteld in het kennisdocument van de huismus (BIJ12, versie 1.0 juli 2017).

3.1.1 Onderzoeksinspanning

Ten aanzien van de huismus zijn tussen 1 april en 15 mei 2018 twee veldbezoeken uitgevoerd, met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen, in de ochtenduren tussen 8.00 uur en 12.00 uur. Tabel I geeft een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken voor huismussen. Tijdens de veldbezoeken is gelet op de aanwezigheid van roepende huismussen. Mannetjes huismussen roepen met name in het voorjaar ('s ochtends) vaak vanaf de dakranden/goten waar hun nesten zich bevinden. Tevens is gedurende de veldbezoeken in de ochtend gelet op huismussen die (met nestmateriaal of voedsel) onder dakpannen of andere nestlocaties verdwijnen. Op basis van de veldbevindingen is bepaald of zich onder het dakpannen dak van de te renoveren woningen bevinden broedlocaties van de huismus bevinden. De onderzoeksinspanning is conform hetgeen is gesteld in het kennisdocument van de huismus (BIJ12, versie 1.0 juli 2017).

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van huismussen gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 12 °C. De windsnelheid lag beneden de 3 beaufort, het was helder tot half bewolkt en er was geen sprake van neerslag (zie tabel I).

Tabel I. Bezoeken i.v.m. huismusinventarisaties

Datum	Type onderzoek	Tijdsduur onderzoek	Zon op/ onder	Weer	Temp.
03-04-2017	Huisumus	09.00-11.00	07.09	Wind gemiddeld 1 Bft Half bewolkt Geen neerslag	10-13 °C
26-04-2017	Huisumus	09.00-11.00	06.20	Wind gemiddeld 2 Bft Half bewolkt Geen neerslag	8-10°C

3.1.2 Onderzoeksresultaten

Nestlocaties

Er zijn tijdens de veldbezoeken geen nestlocaties van huismus aangetroffen binnen het plangebied, noch is er nestindicatief gedrag waargenomen. Er is geen activiteit van huismus waargenomen binnen het plangebied.

Leefgebied

Het plangebied is tijdens de veldbezoeken niet bezocht door huismus. Het is daarmee redelijkerwijs uitgesloten dat het plangebied (essentieel) leefgebied bevat.

Omgevingscheck

Ook in de directe omgeving zijn geen waarnemingen gedaan van huismus.

3.2 Gierzwaluwen

Tijdens de verkennende fase (quickscan) in januari 2018 is geconstateerd dat de gebouwen binnen het plangebied over potentiële vaste rust- en verblijfplaatsen voor de gierzwaluw beschikken. Naar aanleiding hiervan heeft er in mei-juli 2018 een onderzoeksinspanning plaatsgevonden conform hetgeen is gesteld in het kennisdocument van de gierzwaluw (BIJ12, versie 1.0 juli 2017).

3.2.1 Onderzoeksinspanning

Voor de gierzwaluw zijn in de periode van half mei tot half juli 2018 drie veldbezoeken uitgevoerd met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen. Tabel II geeft een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken voor gierzwaluwen. De veldbezoeken zijn gedurende de avondschemering voor zons- ondergang uitgevoerd. In de betreffende periode scheren groepen gierzwaluwen langs gevels van panden waarin zich nesten bevinden. De vrouwtjes die zich op het nest bevinden beantwoorden vervolgens het “gieren” van langs vliegende groepen soortgenoten. Bovendien zijn tijdens de avondschemering vaak invliegende vogels waar te nemen.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van gierzwaluwen gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 16 °C. De windsnelheid lag beneden de 4 beaufort en er was geen sprake van neerslag (zie tabel II).

Tabel III. Bezoeken i.v.m. gierzwaluwinventarisaties

Datum	Type onderzoek	Tijdsduur onderzoek	Zon op/ onder	Weer	Temp.
25-05-2018	Gierzwaluw	19.30 -21.45	21.37	Wind gemiddeld 1 Bft Half bewolkt Geen neerslag	24 °C
11-06-2018	Gierzwaluw	20.00 -22.00	21.56	Wind gemiddeld 3 Bft Vrijwel geheel bewolkt Geen neerslag	22 °C
21-06-2018	Gierzwaluw	20.00-22.00	22.00	Wind gemiddeld 3 Bft Half tot zwaar bewolkt Geen neerslag	17 °C

3.2.2 Onderzoekresultaten

Binnen het plangebied is geen binding met gebouwen waargenomen. Op hoogte vlogen regelmatig enkele gierzwaluwen. Richting zonsondergang gierden de gierzwaluwen circa 50 meter ten zuiden van het plangebied langs de woningen af, hier is waarschijnlijk een kolonie gierzwaluwen aanwezig.

3.3 Vleermuizen

Tijdens de verkennende fase (quickscan) in januari 2018 is geconstateerd dat zowel de gebouwen binnen het plangebied over potentiële vaste rust- en verblijfplaatsen voor vleermuizen beschikken. Naar aanleiding hiervan heeft er in mei-september 2018 een onderzoeksinspanning plaatsgevonden conform de richtlijnen hetgeen is gesteld in het protocol voor vleermuisonderzoek (versie maart 2017), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereeniging.

3.3.1 Onderzoeksinspanning

Voor vleermuizen zijn in de periode half mei tot en met september 2018 in totaal vijf aanvullende veldbezoeken uitgevoerd. Dit betreft de meest gunstige periode van het jaar waarin vleermuizen aantoonbaar van een onderzoeksgebied gebruik kunnen maken. Gedurende de periode mei tot en met half juli hebben de meeste soorten hun zomer- en kraamverblijfplaatsen bezet en zijn druk bezig met het grootbrengen van jonge dieren. Vanaf eind juli vallen de kraamkolonies uiteen, verspreiden de vrouwtjes zich en gaan op zoek naar het gezelschap van baltende mannetjes. Winterverblijfplaatsen zijn zeer lastig aan te tonen. Van zomerverblijfplaatsen, kraamverblijven en paarverblijfplaatsen mag zekerheidshalve aangenomen worden dat deze ook als winterverblijfplaats gebruikt kunnen worden, zolang de temperatuur niet te laag wordt (vorst).

De laatvlieger heeft als enige soort geen standaard invliegtijd. Het zwermgedrag is bij deze soort ook korter en kan al plaatsvinden vanaf 1 á 2 uur na het uitvliegmoment. Omdat het niet reëel is om de hele nacht binnen een of meerdere deelgebieden te zoeken naar laatvliegers, hebben in de periode half mei - half juli twee gerichte avondrondes (circa 2 uur na zonsondergang) plaatsgevonden met een tussenliggende periode van minimaal 30 dagen, ten behoeve van het aantonen/uitsluiten van zomer- en kraamverblijfplaatsen van de laatvlieger. Daarnaast is tijdens de extra avondronde ten behoeve van gierzwaluw ook nog een uur na zonsondergang gelet op uitvliegende vleermuizen en hebben er in de periode mei – juli tevens twee ochtendrondes (circa 2 uur voor zonsopkomst) plaatsgevonden ten behoeve van het aantonen/uitsluiten van zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Volgens hebben in de periode half augustus - eind september twee avondrondes, met een tussenliggende periode van minimaal 20 dagen, plaatsgevonden ten behoeve van het aantonen/uitsluiten van de functie paarverblijfplaats. Tabel III geven een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken voor vleermuizen.

De inventarisatiemethode is conform de richtlijnen van het protocol voor vleermuisonderzoek (versie maart 2017), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging. Dit protocol schrijft voor dat de onderzoeksinspanningen afhankelijk zijn van de te verwachten soorten en functies. Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. In het bijzonder wanneer de aanwezigheid van gebiedsfuncties of soorten wordt uitgesloten, zou een onderzoek volgens het protocol als juridisch voldoende moeten worden aangemerkt.

Tijdens de veldbezoeken is voornamelijk gelet op uitvliegende, invliegende of zwermende vleermuizen. Daarnaast is er ook gelet op foeragerende en passerende vleermuizen. Tijdens de twee laatste veldbezoeken is voornamelijk gelet op sociale geluiden. In de periode half augustus - september produceren mannetjes vleermuizen de meeste sociale geluiden vanuit of vliegend rondom bebouwing om vrouwtjes te lokken.

Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van een batdetector (Pettersson M500-384) met opnamemogelijkheid en weergave van sonogrammen. Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name Myotis-soort) en waarbij het sonogram uitsluitsel kan geven.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen gunstig. De weersomstandigheden voldoen aan de protocollaire eisen voor vleermuizen onderzoek: temperatuur niet lager dan 12 °C, de windsnelheid beneden de 5 Beaufort en geen sprake van neerslag, anders dan lichte motregen (zie tabel III).

Tabel III. Bezoeken i.v.m. vleermuisinventarisaties

Datum	Type onderzoek	Tijdsduur onderzoek	Zon op/ onder	Weer	Temp.
25-05-2018	Vleermuizen (kraam- en zomerverblijf)	21.30 -23.30	21.37	Wind gemiddeld 1 Bft Half bewolkt Geen neerslag	24 °C
26-05-2018	Vleermuizen (kraam- en zomerverblijf)	03.45-05.45	05.33	Wind gemiddeld 2 Bft Vrijwel geheel bewolkt Geen neerslag	15 °C
28-06-2018	Vleermuizen (kraam- en zomerverblijf)	22.00-00.00	22.00	Wind gemiddeld 3 Bft Vrijwel onbewolkt Geen neerslag	26 °C
29-06-2018	Vleermuizen (kraam- en zomerverblijf)	03.30-05.30	05.21	Wind gemiddeld 3 Bft Half tot zwaar bewolkt Geen neerslag	15 °C
28-08-2018	Vleermuizen (paar- en winterverblijf)	23.00-01.00	20.34	Wind gemiddeld 2 Bft Half tot zwaar bewolkt Geen neerslag	16°C
18-09-2018	Vleermuizen (paar- en winterverblijf)	23.00-01.00	19.46	Wind gemiddeld 3 Bft Licht bewolkt Geen neerslag	20°C

3.3.2 Onderzoeksresultaten

Verblijfplaatsen

Er zijn twee zomerverblijfplaatsen en een paarterritorium van gewone dwergvleermuis aangetroffen. Op 25 mei vloog een gewone dwergvleermuis uit, circa een halfuur na zonsondergang. Het betreft een verblijfplaats onder de overhangende dakpannen aan de kopse kant van het Hof 52, aan de noordzijde. De volgende ochtend vloog een gewone dwergvleermuis in de nok van Sterrepad 35, onder de overhangende dakpannen van de hoogste nok. Tijdens de laatste ronde in het paarseizoen op 18 september vloog een roepende gewone dwergvleermuis een vaste route van de binnenplaats naar

Foeragerende vleermuizen

Er werd in het voorjaar vrijwel elke avond gefoerageerd op de binnenplaats door een enkele gewone dwergvleermuis. Deze verdween gewoonlijk circa 1,5 uur na zonsondergang weer. In het najaar en tijdens de ochtendrondes is geen consistent foerageergedrag waargenomen. De binnenplaats biedt minimaal geschikt foerageergebied. Gezien deze beperkte geschiktheid is het niet waarschijnlijk dat dit essentieel leefgebied voor dit individu betreft. Daarnaast zijn voldoende groene tuinen in de omgeving aanwezig welke als alternatief kunnen dienen.

Vliegroutes

Binnen en rond het plangebied zijn geen vliegroutes waargenomen waar meerdere individuen gebruik van maakten. Een effect op een vliegroute is uitgesloten.

Figuur 12. Locaties zomerverblijfplaatsen (rode ster) en route paarroepen (gele pijl) gewone dwergvleermuis ten opzichte van het plangebied (rood omlijnd)

4. EFFECTENBEOORDELING

4.1 Huismus

Binnen het plangebied zijn geen woningen aangetroffen met een nestfunctie voor de huismus. Ook in de directe omgeving zijn geen nestlocaties van huismus aangetroffen. Het groen in de siertuinen heeft geen foerageer- en schuilfunctie voor de huismus. De voorgenomen sloop zal dan ook niet leiden tot het verloren gaan van leefgebied van de huismus.

4.2 Gierzwaluw

Binnen het plangebied zijn geen woningen aangetroffen met een nestfunctie voor de gierzwaluw. Ook in de directe omgeving zijn geen nestlocaties van gierzwaluw aangetroffen. De voorgenomen sloop zal dan ook niet leiden tot het verloren gaan van leefgebied van de gierzwaluw.

4.3 Gewone dwergvleermuis

Bij de sloop van de woningen zullen de huidige verblijfplaatsen door de werkzaamheden worden vernietigd. Door de sloop zullen twee zomerverblijfplaatsen en een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis volledig verloren gaan. Middels het treffen van maatregelen (zie hoofdstuk 6) zal te allen tijde een alternatieve verblijfplaats aanwezig zijn, zodat de gewone dwergvleermuizen tijdig de alternatieve verblijfplaatsen hebben kunnen vinden. Daarbij vinden de werkzaamheden plaats buiten de paarperiode en wordt er voor de zekerheid gewacht tot na de winterperiode, zodat middels een controlerende onderzoeksrondte de afwezigheid van vleermuizen op moment van de werkzaamheden met voldoende zekerheid kan worden vastgesteld, en het doden en verwonden van individuen wordt voorkomen. Het enige effect dat resteert is dat de betreffende gewone dwergvleermuizen in het seizoen van 2019 een andere (functionele) paarverblijfplaats in gebruik moet nemen, daar de huidige verblijfplaats niet meer aanwezig zal zijn. Hierna kunnen de nieuwe verblijfplaatsen in de nieuwbouw kunnen worden gebruikt.

Om het verwonden of doden van een individuele gewone dwergvleermuis bij de sloop voor alle zekerheid te voorkomen en de planning van de werkzaamheden niet onnodig te vertragen, worden de toegangsmogelijkheden tot de spouwmuren onder ecologische begeleiding wanneer gewone dwergvleermuizen actief zijn ongeschikt gemaakt door de pannen van de dakrand te verwijderen.

5. TOETSING AAN HET WET- EN REGELGEVING

5.1 Verbodsbepalingen

De sloopwerkzaamheden hebben niet tot doel (de intentie) om de gewone dwergvleermuizen opzettelijk te verstoren. Echter ten behoeve van het ongeschikt maken van de bebouwing voorafgaand aan de werkzaamheden en/of door de werkzaamheden op zich kan een aanwezige gewone dwergvleermuis (onbedoeld) worden verstoord. Vanwege het aanbieden van tijdelijke maatregelen (vleermuis-kasten) zullen ten tijde van de verstoring in de directe omgeving voldoende alternatieve verblijfsmogelijkheden aanwezig zijn. Desalniettemin wordt er op voorhand toch ontheffing gevraagd van de verbodsbepaling Artikel 3.5, lid 2:

”Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, opzettelijk te verstoren”.

Bij de sloopwerkzaamheden wordt de reeds aanwezige vaste rust- en verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis vernield. In totaal zijn er twee zomerverblijfplaatsen en een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aangetroffen in de te slopen gebouwen. Ter plaatse zullen wederom permanente verblijfsvoorzieningen voor de gewone dwergvleermuis worden gecreëerd. Daarbij worden er tijdelijke voorzieningen getroffen (zie hoofdstuk 6). De functie van de verblijfplaatsen zal daardoor ten allen tijden worden behouden. Hierdoor is er geen sprake van permanente beschadiging of vernieling van voortplantings- of rustplaatsfunctionaliteit. Desondanks wordt er toch ook ontheffing aangevraagd van de verbodsbepaling Artikel 3.5, lid 4:

”Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, te beschadigen of te vernielen”.

5.2 Wettelijk belang

In het kader van de uitvoering van de werkzaamheden wordt een ontheffing aangevraagd voor het aantasten (verstoren, beschadigen of vernielen) van vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis (artikel 3.5 Wnb). De voortplantingsplaatsen en overige vaste rust- en verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis zijn het hele jaar beschermd. De gewone dwergvleermuis is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in paragraaf 3.2 van de Wet natuurbescherming (artikel 3.5 en 3.8) en zijn tevens opgenomen in bijlage IV van de EU-habitatrichtlijn, diersoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. Ze worden ook genoemd in Bijlage II van de conventie van Bonn.

Op grond van artikel 3.8 van de Wnb kunnen Gedeputeerde Staten ontheffing verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.5 of artikel 3.6, tweede lid, ten aanzien van dieren van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten. Een ontheffing wordt uitsluitend verleend indien: er geen andere bevredigende oplossing bestaat, dat er niet bij of krachtens enig ander artikel van deze wet vrijstelling is of kan worden verleend, dat er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan, en zij nodig is op grond van een in de wet genoemd belang. Te weten:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

De ontheffing van verbodsbepalingen artikel 3.5 lid 2 en 4 wordt in dit geval aangevraagd *“in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten”*.

Door de herbestemming van het plangebied vindt er een concentratie van detailhandel plaats. Door de beoogde ontwikkeling zal er een trekker komen aan deze zijde van het centrumgebied, en zal een bijdrage geleverd worden aan het aantrekkelijk maken en houden van het Bergeijkse centrum. Daarnaast wordt op deze manier een herbestemming gevonden voor de te slopen (deels-leegstaande) panden. De ontwikkeling zal meer klanten brengen naar hier gevestigde winkels, en hiermee een positief economisch effect hebben. Door de aantrekkelijke inrichting zal ook op sociaal vlak verbetering optreden. Daarnaast wordt het aantal appartementen verhoogd van 24 naar maximaal 30, waardoor de wooncapaciteit verhoogd wordt.

5.3 Alternatieven

Voor het verkrijgen van een ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen is het noodzakelijk dat is aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing is. Dit betekent dat u voor alle beschermde soorten waarvoor de ontheffing wordt aangevraagd, aangetoond dient te worden dat er

geen alternatief is voor de voorgenomen activiteit, die geen of minder negatieve effecten heeft voor de betreffende soort(en). Het alternatievenonderzoek dient zowel gericht te zijn op de locatieafweging als op de inrichtings-en uitvoeringsalternatieven (waaronder werkwijze en planning van de werkzaamheden).

5.3.1 Locatie

Het project is locatie-specifiek. Het betreffen bestaande huurpanden en het oude postkantoor. De sloop is benodigd om een herbestemming te vinden voor de (deels leegstaande) panden, waardoor een concentratie van detailhandel plaats kan vinden.

5.3.2 Inrichting en werkwijze

De huidige bebouwing is niet geschikt voor de nieuwe bestemming. Voor de herbestemming is de sloop benodigd en is een alternatief waarbij de bebouwing behouden blijft redelijkerwijs uitgesloten.

Aan de werkwijze zijn wijzigingen uitgevoerd. Zo worden de woningen na de gewenningsperiode van de kasten eerst ongeschikt gemaakt alvorens er met de sloop kan worden begonnen. Alle gunstigere oplossingen, waarbij het geheel uitvoerbaar blijft voor de aannemer, worden hiermee uitgevoerd.

5.3.3 Planning

Bij uitvoering van de werkzaamheden wordt zoveel als mogelijk rekening gehouden met de kwetsbare periode van de gewone dwergvleermuis, middels het gefaseerd werken dan wel het ongeschikt maken van de panden in een minder gevoelige periode. In deze situatie is er geen gunstigere oplossing voorhanden, waarbij het geheel ook uitvoerbaar blijft voor de aannemer.

6. MAATREGELEN

De maatregelen om negatieve effecten te voorkomen dan wel te minimaliseren bestaan achtereenvolgens uit het tijdig aanbrengen van tijdelijke verblijfvoorzieningen, zorgvuldig handelen (doden en verwonden voorkomen) en het realiseren van permanente verblijfvoorzieningen in de nieuwe situatie. In dit geval gaat het om het treffen van maatregelen ten behoeve van het (tijdelijk) vernietigen dan wel verstoren van in totaal twee zomerverblijfplaatsen en een paarverblijfplaats.

Onder een zomerverblijfplaats valt elke verblijfplaats die gebruikt wordt door vleermuizen die niet in winterslaap zijn én waarvan niet aangetoond is dat het een kraamverblijfplaats dan wel een paarverblijfplaats betreft. Het kan hierbij dus gaan om zowel locaties van vrouwtjes als mannetjes, losse individuen of kleine groepjes. In dit geval gaat het om twee verblijfplaatsen van maximaal twee individuen (één per verblijfplaats).

Na de kraamperiode van de vrouwtjes bezetten de mannetjes in de paarperiode vaste territoria, waarvan uit ze de vrouwtjes naar zich toe lokken. In dit territorium gebruikt hij één of meerdere verblijfplaatsen, welke paarverblijfplaatsen worden genoemd. In tegenstelling tot de andere typen verblijfplaatsen kunnen deze zich soms ook in boomholten of in kasten bevinden. Tijdens de balts vliegen de mannetjes vaak roepend rond, veelal gebruiken ze hierbij vaste trajecten. Het is daardoor lastig de locatie van de paarverblijven te traceren. Het is aannemelijk dat paarlocaties vaste plekken zijn die jaarlijks opnieuw benut worden. In dit geval gaat het om een enkele verblijfplaats van één individu, de exacte locatie is echter onbekend.

6.1 Temporele alternatieve verblijfsvoorzieningen

Vervangende paarverblijfplaatsen moeten bij voorkeur:

- Bestaan uit een (kast)ruimte van 50 centimeter hoog, 20-30 centimeter breed en minimaal 1 compartiment.
- Wat betreft de nieuwe locaties worden afgestemd met functies die het gebied tot geschikt paargebied maken: (massa-)winterverblijfplaatsen, vliegroutes, foerageergebieden en met al bestaande territoria van mannetjes.
- Een gewenningsperiode van minimaal 6 maanden voorafgaand aan de start van het paarseizoen kennen. Dit betekent dat vervangende paarverblijfplaatsen uiterlijk half februari aanwezig moeten zijn.

Voor vervangende zomerverblijfplaatsen geldt grotendeels hetzelfde. Alleen de gewenningsperiode is anders:

- Voor tijdelijke vervanging van zomerverblijfplaatsen met < 10 dieren een gewenningsperiode kennen van minimaal 3 maanden (waarbij alleen de maanden april tot en met oktober meetellen) waarin de gewone dwergvleermuizen in staat zijn om de nieuwe verblijfplaatsen te vinden en te inspecteren omdat ze niet in winterrust zijn.

Ten behoeve van de twee zomerverblijfplaatsen en één paarverblijfplaats binnen het plangebied dienen er 8 platte vleermuiskasten te worden geplaatst, bijvoorbeeld de platte houtbetonkast van Faunus Nature (Figuur 13). De kasten zullen onder ecologische begeleiding worden geplaatst om ervoor te zorgen dat ze op geschikte hoogtes, windrichtingen en dergelijke worden geplaatst. De kasten zullen worden opgehangen binnen een straal van 100 meter vanaf de huidige verblijfplaatsen, op minimaal 3 meter hoogte, met vrije aanvliegroute, vrije vliegruimte, vrij van kunstlicht en verstoring, en buiten het bereik van predatoren, op een locatie waar geen werkzaamheden plaats zullen vinden. Hiermee wordt voldaan aan de voorwaarden uit het kennisdocument omtrent de locatie van alternatieve verblijfplaatsen. Daar de zomer- en paarverblijfplaats niet tegelijkertijd in gebruik zijn wordt het aanbieden van de acht vleermuiskasten als voldoende beschouwd om de betreffende verblijfsfuncties tijdelijk op te vangen.

Figuur 13. Houtbeton kast van Faunus Nature

De start van de eerste werkzaamheden staat gepland voor juni 2019. Door de gewenningsperiode van de alternatieve kasten voor de zomerverblijfplaats kan er bij normale weersomstandigheden echter pas juli 2019 begonnen worden. Dit houdt in dat de kasten voor 15 februari 2018 moeten worden opgehangen, waardoor de kasten de verplichte gewenningstijd van 3 zomermaanden voor de sloop (april - juni) en de 6 maanden voor het paarseizoen (15 februari – 15 augustus) kunnen overbruggen. Hierdoor kunnen de gewone dwergvleermuizen nog gebruik maken van de gebouwen en daarbij ook de kasten reeds ontdekken. Indien het vanaf maart al een warm voorjaar is zou eventueel al eerder kunnen worden begonnen. Dit is echter niet van tevoren te beoordelen.

Door de kasten op verschillende windrichtingen te plaatsen heeft de gewone dwergvleermuis de keuze, afhankelijk van de weersomstandigheden, uit meerdere microklimaten. De kasten worden aan woningen in de directe nabijheid van de huidige paarverblijfplaatsen opgehangen, duidelijk binnen het (paar)territorium van de betreffende gewone dwergvleermuizen. In de directe omgeving zijn daarnaast volop woningen aanwezig die eveneens geschikt zijn als paarverblijfplaats en waar geen werkzaamheden plaatsvinden. Er zijn dan ook ruim voldoende alternatieven voorhanden.

6.2 Permanente alternatieve verblijfsvoorzieningen

In de muren van het nieuwe gebouw zullen per vervallen verblijfplaats minimaal 4 permanente verblijfsvoorzieningen (12 bijvoorbeeld in metselstenen FAUNUS Nature Creations) geschikt voor gewone dwergvleermuis worden verwerkt. Hierdoor zijn ook op lange termijn voldoende verblijfplaatsen beschikbaar. Locaties van de in te bouwen kasten dienen in overleg met een ecooloog te worden bepaald.

Tevens in overleg met de aannemer en deskundige kijken of de woningen ook geschikt kunnen worden gemaakt voor grotere aantallen vleermuizen door bijvoorbeeld het geschikt en toegankelijk houden van de spouwmuur met open stootvoegen. Door dit alles bij elkaar zijn er ruim voldoende alternatieve zomer- en paarverblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis aanwezig binnen het huidige netwerk, zodat de functionaliteit van de zomer- en paarverblijfplaats, hetzij op fysiek andere locaties, blijft behouden.

6.3 Zorgvuldig handelen

De inventarisatie is en blijft, ondanks de protocollaire richtlijnen, een momentopname. Het is dan ook nooit volledig uitgesloten dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl dat ze op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Wet natuurbescherming vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methodes en inspanningen is dan ook voldoende invulling gegeven aan artikel 1.11 (Zorgplicht) van de Wet natuurbescherming. Wat betreft het onderliggende onderzoek heeft de initiatiefnemer dan ook gedaan wat redelijkerwijs van hem/haar verwacht kan worden voor vaste rust en verblijfplaatsen, zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaatsen.

Aan het zorgvuldig handelen en de zorgplicht wordt voldaan door het aanbieden van nieuwe verblijfplaatsen alsmede het werken buiten de kwetsbare periode van de gewone dwergvleermuis. Voorafgaand aan de werkzaamheden worden, daar waar nodig, de verblijfplaatsen in de betreffende bebouwing ongeschikt gemaakt voor vleermuizen om te voorkomen dat desbetreffende soorten nog gebruik maken van de aanwezige bebouwing gedurende de (sloop)werkzaamheden.

6.3.1 Ontzien kwetsbare periode

Zoals genoemd zullen de betreffende woningen buiten de kwetsbare periode ongeschikt worden gemaakt. In dit geval betreffen dit de winterperiode (november – maart) en voor de paarverblijfplaats ook de paarperiode (half augustus – september). Afhankelijk van de weersomstandigheden kunnen deze perioden langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode waarin gewerkt wordt, wordt bepaald door een begeleidende ecooloog.

6.3.2 Controlerondes

Voorafgaand aan de werkzaamheden ter plaatse van de verblijfplaatsen wordt het betreffende gebouw gecontroleerd op de aanwezigheid van vleermuizen, mede met behulp van een batdetector. Dit kan alleen worden uitgevoerd buiten de winterrustperiode bij weersomstandigheden waarbij een temperatuur hoger dan 6°C, een windkracht minder dan 5 Bft en een maximale neerslag van motregen. Wanneer er op dat moment geen vleermuizen aanwezig zijn kunnen de werkzaamheden per direct starten. Wanneer wel vleermuizen worden aangetroffen zullen in samenspraak met een ter zake kundige aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn om de verblijfplaats ongeschikt te maken. Hiermee wordt zorgvuldig te werk gegaan en eveneens voldaan aan de Zorgplicht (artikel 1.11 Wnb).

6.3.3 Ongeschikt maken huidige verblijfplaatsen

De start van de werkzaamheden staat vooralsnog gepland voor juni 2019. Hiervoor worden begin juni 2019, na de gewenningsperiode, de gebouwen ongeschikt gemaakt door het verwijderen van de gehele rij overhangende dakpannen, waardoor de spouwmuur bloot komt te liggen. Dit dient te gebeuren bij iedere dergelijke dakrand binnen het plangebied, bij geschikte omstandigheden (geen regen, warmer dan 12 graden, wind onder 4 Bft.). Hierdoor zijn de spouwen niet meer geschikt als verblijfplaats, en zullen de vleermuizen ook niet een andere potentiële verblijfplaats binnen het plangebied kiezen. Welke maatregelen daadwerkelijk gekozen worden voor het ongeschikt maken, wordt verwoord in een ecologisch werkprotocol welke opgesteld wordt door de begeleidende ecooloog. Na het ongeschikt maken worden de werkzaamheden door de begeleidende ecooloog gecontroleerd of deze voldoende zijn om vleermuizen te weren uit hun verblijfplaatsen.

6.3.4 Overige soorten

Ook andere (en onbeschermd) soorten, mogen niet moedwillig gedood worden. In het kader van de zorgplicht is het noodzakelijk om tijdens de werkzaamheden voldoende zorg te dragen voor (incidenteel) aanwezige individuen, met name een relatief trage algemeen voorkomende soort als de egel die onder beplanting verscholen kan zitten in een voor- of achtertuin. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. Dieren moeten de gelegenheid krijgen om het werkgebied zelfstandig en veilig te kunnen verlaten. Indien noodzakelijk dienen soorten zorgvuldig te worden verplaatst naar buiten het werkgebied.

6.4 Planning van de maatregelen

In onderstaande tabellen is een overzicht weergegeven van wanneer welke maatregelen plaats zullen vinden met betrekking tot de woningen waar verblijfplaatsen zijn aangetroffen.

Kasten plaatsen: Voor 15 februari 2019

Ongeschikt maken: Vanaf 1 juli 2019, bij goed weer

Controleronde: Voorafgaand aan de werkzaamheden, minstens 3 dagen na ongeschikt maken

Start werkzaamheden: 4 Juli 2019 of later

6.5 Ecologisch(e) werkprotocol en begeleiding

Alle te nemen maatregelen worden in een ecologisch werkprotocol aangegeven. Dit protocol is tijdens de werkzaamheden op de locatie aanwezig en onder betrokken medewerkers bekend. Aanvullende voorwaarden uit de ontheffing worden hierin tevens in meegenomen.

7. STAAT VAN INSTANDHOUDING

Naast het voldoen aan een 'wettelijk belang' (5.2) en het ontbreken van alternatieven (5.3) is een derde voorwaarde voor ontheffingsverlening dat de activiteit 'geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding' van de betreffende (populatie van de) soort. Bij deze afweging gaat het niet meer om individuen maar om de populatie van een soort in een gebied. In het geval van de soorten die vermeld staan op Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, zoals de gewone dwergvleermuis, wordt de afweging van de gunstige staat van instandhouding op populatieniveau gemaakt.

De gewone dwergvleermuis is de meest algemene vleermuissoort in Nederland en wordt in het gehele land aangetroffen. In 2013 werd de landelijke gunstige staat van instandhouding als gunstig beoordeeld (Kennisdocument gewone dwergvleermuis, Bij12 versie 2017). Gedurende het hele jaar maken gewone dwergvleermuizen gebruik van bebouwing. In de bebouwing maakt de soort gebruik van de spleetvormige ruimten als de spouwmuren, achter gevelbetimmering en onder dakpannen om in gebruik te nemen als verblijfplaats. In de directe omgeving is voldoende bebouwing aanwezig welke een geschikte verblijfplaats voor vleermuizen bieden, waarbij geen vleermuizen zijn getroffen tijdens het onderzoek. Naar verwachting is ook de lokale gunstige staat van instandhouding van de soort gunstig.

Bij de werkzaamheden komen twee zomer en een (vermoedelijke) paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis te vervallen en/of worden verstoord. Het functionele leefgebied van de gewone dwergvleermuis blijft door het aanbieden van voldoende alternatieve verblijfsmogelijkheden op geschikte locaties in de directe omgeving, en het aanbieden van permanente verblijfsmogelijkheden in de te realiseren nieuwbouw behouden. Daarbij worden negatieve effecten voorkomen door het uitvoeren van de werkzaamheden buiten de kwetsbare periode (in dit geval de paarperiode en uit voorzorg de winterrustperiode) en door het ongeschikt maken van de verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis voor aanvang van de werkzaamheden en/of gevoelige periode onder gunstige weersomstandigheden. De maatregelen zijn gericht om de gunstige staat van instandhouding te kunnen waarborgen en om zorgvuldig te handelen. Dit activiteitenplan wordt onderdeel van het contract met de aannemer. Hierdoor zijn de maatregelen tevens gewaarborgd in het proces. Hoewel enkele huidige vaste rust- en verblijfplaats van individuele gewone dwergvleermuizen verdwijnen en/of worden verstoord in de te renoveren bebouwing, is er van wezenlijk negatieve invloed geen sprake. Alternatieve verblijfplaatsen in de directe omgeving zijn gerealiseerd ruimschoots voorafgaand aan de versturende werkzaamheden en/of het moment dat de gewone dwergvleermuizen weer van de verblijfplaats gebruik zullen maken. Daarnaast wordt het functionele leefgebied voor de gewone dwergvleermuis binnen het territorium niet aangetast. De lokale populatie van gewone dwergvleermuis zal niet worden aangetast. Hiermee komt de gunstige staat van instandhouding van de (lokale) populaties niet in het geding.

8. BRONNEN

- Dietz C., O. von Helversen & D. Nill 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-west-Afrika. De Fontein/Tirion Uitgevers, Utrecht.
- Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, versie 1.0 BIJ12 juli 2017
- Limpens, H., J. Regelink & R. Koelman 2010. Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Nijmegen.
- Ministerie van Economische Zaken 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3, december 2016. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2017) Vleermuisprotocol 2017, maart 2017.

9. VERKLARENDE WOORDENLIJST

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn/haar kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kun oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Flora- en faunawet is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Flora- en faunawet een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Flora- en faunawet. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Vaste rust- of verblijfplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Flora- en faunawet omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroule

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

